

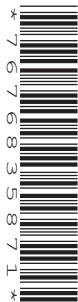
Oxford Cambridge and RSA

Monday 10 June 2019 – Morning

A Level Latin

H443/03 Prose Literature

Time allowed: 2 hours

You must have:

- the OCR 12-page Answer Booklet (OCR12 sent with general stationery)

Do not use:

- a dictionary

INSTRUCTIONS

- Use black ink.
- Answer **one** question from **each** of sections A, B and C.
- Write your answers in the Answer Booklet. Additional paper may be used if required but you must clearly show your candidate number, centre number and question number(s).

INFORMATION

- The total mark for this paper is **75**.
- The marks for each question are shown in brackets [].
- Quality of extended response will be assessed in questions marked with an asterisk (*).
- This document consists of **12** pages.

Section A

Answer **one** question from this section.

1 Read the following passages and answer the questions.

Publius Clodius, cum statuisset omni scelere in praetura vexare rem publicam videretque ita tracta esse comitia anno superiore ut non multos menses praeturam gerere posset, qui non honoris gradum spectaret, ut ceteri, sed et Lucium Paulum conlegam effugere vellet, singulari virtute civem, et annum integrum ad dilacerandam rem publicam quaereret, subito reliquit annum suum seseque in proximum transtulit, non, ut fit, religione aliqua, sed ut haberet, quod ipse dicebat, ad praeturam gerendam, hoc est ad evertendam rem publicam, plenum annum atque integrum.

5

occurrebat ei mancam ac debilem praeturam futuram suam consule Milone; eum porro summo consensu populi Romani consulem fieri videbat. contulit se ad eius competitores, sed ita totam ut petitionem ipse solus etiam invitis illis gubernaret, tota ut comitia suis, ut dictitabat, umeris sustineret.

10

Cicero, *Pro Milone* 24–25

- (a) According to what Cicero says in line 1 (*Publius Clodius ... rem publicam*), why did Clodius want to be elected as praetor? [1]
- (b) According to lines 1–7 (*videretque ... plenum annum atque integrum*), what problems did Clodius foresee in achieving his aims? [4]
- (c) *subito ... transtulit* (line 5): what was unusual about Clodius' behaviour? [2]
- (d) Translate *occurrebat ... sustineret* (lines 8–11). [5]

vos ex Marco Favonio audistis Clodium sibi dixisse, et audistis vivo Clodio, periturum Milonem triduo. post diem tertium gesta res est quam dixerat. cum ille non dubitarit aperire quid cogitaret, vos potestis dubitare quid fecerit?

quem ad modum igitur eum dies non fefellit? dixi equidem modo. dictatoris Lanuvini stata sacrificia nosse negoti nihil erat. vidit necesse esse Miloni proficisci Lanuvium illo ipso quo est profectus die; itaque antevertit. at quo die? quo, ut ante dixi, fuit insanissima contio ab ipsius mercenario tribuno plebis concitata: quem diem ille, quam contionem, quos clamores, nisi ad cogitatum facinus approperaret, numquam reliquisset. ergo illi ne causa quidem itineris, etiam causa manendi; Miloni manendi nulla facultas, exeundi non causa solum sed etiam necessitas fuit. quid si, ut ille scivit Milonem fore eo die in via, sic Clodium Milo ne suspicari quidem potuit?

5

10

Cicero, *Pro Milone* 44–45

(e)* How does Cicero make this passage an effective piece of argument?

You should refer **both** to the content **and** to the language of the passage.

[15]

2 Read the following passage and answer the questions.

depulsi aemulatione, quia suae quisque legioni eum honorem quaerebant, alio vertunt atque una tres aquilas et signa cohortium locant; simul congerunt caespites, exstruunt tribunal, quo magis conspicua sedes foret. properantibus Blaesus advenit, increpabatque ac retinebat singulos, clamitans 'mea potius caede imbuite manus: levioe flagitio legatum interficietis quam ab imperatore desciscitis. aut incolumis fidem legionum retinebo aut iugulatus paenitentiam adcelerabo.'

5

aggerebatur nihilo minus caespes iamque pectori usque adcreverat, cum tandem pervicacia victi inceptum omisere. Blaesus multa dicendi arte non per seditionem et turbas desideria militum ad Caesarem ferenda ait, neque veteres ab imperatoribus priscis neque ipsos a divo Augusto tam nova petivisse; et parum in tempore incipientis principis curas onerari. si tamen tenderent in pace temptare quae ne civilium quidem bellorum victores expostulaverint, cur contra morem obsequii, contra fas disciplinae vim meditentur? decernerent legatos seque coram mandata darent. adclamavere ut filius Blaesii tribunus legatione ea fungeretur peteretque militibus missionem ab sedecim annis: cetera mandatuos ubi prima provenissent. profecto iuvene modicum otium: sed superbire miles quod filius legati orator publicae causae satis ostenderet necessitate expressa quae per modestiam non obtinuissent.

10

15

interea manipuli ante coeptam seditionem Nauportum missi ob itinera et pontes et alios usus, postquam turbatum in castris acceperere, vexilla convellunt direptisque proximis vicis ipsoque Nauporto, quod municipii instar erat, retinentes centuriones inrisu et contumeliis, postremo verberibus insectantur, praecipua in Aufidienum Rufum praefectum castrorum ira, quem dereptum vehiculo sarcinis gravant aguntque primo in agmine per ludibrium rogantes an tam immensa onera, tam longa itinera libenter ferret. quippe Rufus diu manipularis, dein centurio, mox castris praefectus, antiquam duramque militiam revocabat, intentus operis ac laboris et eo inimitior quia toleraverat.

20

25

Tacitus, *Annals* I.18–20

(a) *suae quisque legioni eum honorem quaerebant* (line 1): what honour were the soldiers trying to obtain? [1]

(b)* In lines 1–13 (*depulsi ... darent*), how does Tacitus emphasise the difference between the behaviour of the soldiers and the actions and words of Blaesus?

You should refer **both** to the content **and** to the language of the passage. [15]

(c) How do lines 13–17 (*adclamavere ... obtinuissent*) suggest that Blaesus' intervention was only partially successful? [4]

(d) Translate *interea ... ira* (lines 18–22). [5]

(e) *quippe Rufus ... toleraverat* (lines 24–25): for what reasons was Rufus particularly disliked? [2]

Section B

Answer **one** question from this section.

3 Read the following passages and answer the questions.

quod si nondum satis cernitis, cum res ipsa tot tam claris argumentis signisque luceat, pura mente atque integra Milonem, nullo scelere imbutum, nullo metu perterritum, nulla conscientia exanimatum, Romam revertisse, recordamini (per deos immortales!) quae fuerit celeritas reditus eius, qui ingressus in forum ardente curia, quae magnitudo animi, qui vultus, quae oratio. neque vero se populo solum, sed etiam senatui commisit; neque senatui modo, sed etiam publicis praesidiis et armis; neque his tantum, verum etiam eius potestati, cui senatus totam rem publicam, omnem Italiae pubem, cuncta populi Romani arma commiserat: cui numquam se hic profecto tradidisset, nisi causae suae confideret, praesertim omnia audienti, magna metuenti, multa suspicanti, nonnulla credenti. magna vis est conscientiae, iudices, et magna in utramque partem, ut neque timeant qui nihil commiserint, et poenam semper ante oculos versari putent qui peccarint.

5

10

Cicero, *Pro Milone* 61

(a)* In this passage, how does Cicero make a passionate plea for Milo's innocence?

You should refer **both** to the content **and** to the language of the passage.

[15]

(b) *ardente curia* (line 4): what was the reason for this?

[1]

mandate hoc memoriae, iudices. spero multa vos liberosque vestros in re publica bona esse visuros: in eis singulis ita semper existimabitis, vivo Publio Clodio nihil eorum vos visuros fuisse. in spem maximam et (quem ad modum confido) verissimam sumus adducti, hunc ipsum annum, hoc ipso summo viro consule, compressa hominum licentia, cupiditatibus confractis, legibus et iudiciis constitutis, salutarem civitati fore. num quis est igitur tam demens, qui hoc Publio Clodio vivo contingere potuisse arbitretur? quid? ea quae tenetis privata atque vestra, dominante homine furioso quod ius perpetuae possessionis habere potuissent? non timeo, iudices, ne odio inimicitarum mearum inflammatus libentius haec in illum evomere videar quam verius. etenim si praecipuum esse debebat, tamen ita communis erat omnium ille hostis ut in communi odio paene aequaliter versaretur odium meum. 5 10

Cicero, *Pro Milone* 78

- (c) *mandate ... fuisse* (lines 1–3): what does Cicero want the jury to keep in mind? [2]
- (d) Translate *in spem ... arbitretur* (lines 3–6). [5]
- (e) *hoc ipso summo viro consule* (line 4):
- (i) give the name of this man. [1]
 - (ii) give **one** way in which this man's appointment as consul was unusual. [1]
- (f) *ea quae ... potuissent* (lines 7–8): what does Cicero say to suggest that Clodius would have been a dangerous figure if he had lived? [2]
- (g) *odio inimicitarum mearum inflammatus* (lines 8–9): give **one** reason for Cicero's personal hatred of Clodius. [1]

4 Read the following passages and answer the questions.

nihil de ea re Tiberius apud senatum disseruit: patris iussa simulabat, quibus praescripsisset tribuno custodiae adposito ne cunctaretur Agrippam morte adficere quandoque ipse supremum diem explevisset. multa sine dubio saevaue Augustus de moribus adolescentis questus, ut exilium eius senatus consulto sanciretur perfecerat: ceterum in nullius umquam suorum necem duravit, neque mortem nepoti pro securitate privigni inlatam credibile erat. propius vero Tiberium ac Liviam, illum metu, hanc novercalibus odiis, suspecti et invisi iuvenis caedem festinavisse. nuntianti centurioni, ut mos militiae, factum esse quod imperasset, neque imperasse sese et rationem facti reddendam apud senatum respondit. quod postquam Sallustius Crispus particeps secretorum (is ad tribunum miserat codicillos) comperit, metuens ne reus subderetur, iuxta periculoso ficta seu vera promeret monuit Liviam ne arcana domus, ne consilia amicorum, ministeria militum vulgarentur.

5

10

Tacitus, *Annals* I.6

- (a) *de ea re* (line 1): to what do these words refer? [1]
- (b) *patris ... credibile erat* (lines 1–6):
- (i) what explanation did Tiberius offer? [2]
 - (ii) what reasons does Tacitus give for not believing him? [2]
- (c) Translate *propius ... respondit* (lines 6–9). [5]
- (d) *quod postquam ... vulgarentur* (lines 9–12): why did Sallustius Crispus fear that any enquiries would place him in a dangerous position? [3]

at Romae nondum cognito qui fuisset exitus in Illyrico, et legionum Germanicarum motu audito, trepida civitas incusare Tiberium quod, dum patres et plebem, invalida et inermia, cunctatione ficta ludificetur, dissideat interim miles neque duorum adolescentium nondum adulta auctoritate comprimi queat. ire ipsum et opponere maiestatem imperatoriam debuisse cessuris ubi principem longa experientia eundemque severitatis et munificentiae summum vidissent. an Augustum fessa aetate totiens in Germanias commeare potuisse: Tiberium vigentem annis sedere in senatu, verba patrum cavillantem? satis prospectum urbanae servituti: militaribus animis adhibenda fomenta ut ferre pacem velint.

5

immotum adversus eos sermones fixumque Tiberio fuit non omittere caput rerum neque se remque publicam in casum dare. multa quippe et diversa angebant: validior per Germaniam exercitus, propior apud Pannoniam; ille Galliarum opibus subnixus, hic Italiae imminens: quos igitur antefereat? ac ne postpositi contumelia incenderentur.

10

Tacitus, *Annals* I.46–47

(e)* How does this passage effectively convey the pressures on Tiberius?

You should refer **both** to the content **and** to the language of the passage.

[15]

5 Read the following passages and answer the questions.

non tantum corpori, sed etiam moribus salubrem locum eligere debemus. quemadmodum inter tortores habitare nolum, sic ne inter popinas quidem. videre ebrios per litora errantes et comissiones navigantium et symphoniarum cantibus strepentes lacus et alia, quae velut soluta legibus luxuria non tantum peccat, sed publicat, quid necesse est? id agere debemus ut irritamenta vitiorum quam longissime profugiamus. indurandus est animus et a blandimentis voluptatum procul abstrahendus. una Hannibalem hiberna solverunt et indomitum illum nivibus atque Alpibus virum enervaverunt fomenta Campaniae. armis vicit. vitiis victus est. nobis quoque militandum est, et quidem genere militiae quo numquam quies, numquam otium datur. debellandae sunt imprimis voluptates, quae, ut vides, saeva quoque ad se ingenia rapuerunt.

5

10

Seneca, *Letters* 51, 4–6

- (a) What advice does Seneca give in line 1 (*non tantum ... debemus*)? [2]
- (b) Translate *quemadmodum ... necesse est* (lines 1–4). [5]
- (c) In lines 6–10 (*una ... rapuerunt*), how does Seneca make the example of Hannibal relate closely to the advice he is giving? [4]

cum a Bais deberem Neapolim repetere, facile credidi tempestatem esse, ne iterum navem experirer: et tantum luti tota via fuit ut possim videri nihilominus navigasse. totum athletarum fatum mihi illo die perpetiendum fuit: a ceromate nos haphe excepit in crypta Neapolitana. nihil illo carcere longius, nihil illis facibus obscurius, quae nobis praestant non ut per tenebras videamus, sed ut ipsas. ceterum etiam si locus haberet lucem, pulvis auferret, in aperto quoque res gravis et molesta – quid illic, ubi in se volutatur et, cum sine ullo spiramento sit inclusus, in ipsos a quibus excitatus est recidit? duo incommoda inter se contraria simul pertulimus: eadem via, eodem die et luto et pulvere laboravimus. aliquid tamen mihi illa obscuritas quod cogitare dedit: sensi quendam ictum animi et sine metu mutationem, quam insolitae rei novitas simul ac foeditas fecerat. non de me nunc tecum loquor, qui multum ab homine tolerabili, nedum a perfecto, absum, sed de illo in quem fortuna ius perdidit: huius quoque ferietur animus, mutabitur color.

5

10

Seneca, *Letters* 57, 1–3(d) *cum ... experirer* (lines 1–2):

(i) what journey did Seneca have to make? [1]

(ii) why did he not make it by boat? [1]

(e)* In lines 2–12 (*et tantum ... color*), how does Seneca give a vivid impression of the journey and his feelings during it?You should refer **both** to the content **and** to the language of the passage. [15]

Section C

Answer **one** question from this section.

In your response you are expected to draw, where relevant, on material from those parts of the text that you have studied in English, as well as those parts you have read in Latin.

6* 'An impressive display of inventiveness, wit and emotion, but never convincing.'

To what extent do you agree with this judgement on the *Pro Milone*? [20]

7* 'Tacitus is a master of turning historical events into dramatic scenes.'

Show how this is true of the events described in *Annals* I. [20]

8* 'There is a lack of consistency and coherence in both his writings and his conduct.'

To what extent do you agree with this judgement on Seneca? [20]

END OF QUESTION PAPER

OCR

Oxford Cambridge and RSA

Copyright Information

OCR is committed to seeking permission to reproduce all third-party content that it uses in its assessment materials. OCR has attempted to identify and contact all copyright holders whose work is used in this paper. To avoid the issue of disclosure of answer-related information to candidates, all copyright acknowledgements are reproduced in the OCR Copyright Acknowledgements Booklet. This is produced for each series of examinations and is freely available to download from our public website (www.ocr.org.uk) after the live examination series.

If OCR has unwittingly failed to correctly acknowledge or clear any third-party content in this assessment material, OCR will be happy to correct its mistake at the earliest possible opportunity.

For queries or further information please contact The OCR Copyright Team, The Triangle Building, Shaftesbury Road, Cambridge CB2 8EA.

OCR is part of the Cambridge Assessment Group; Cambridge Assessment is the brand name of University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES), which is itself a department of the University of Cambridge.